

Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunta
stv@eduskunta.fi

**Täydentävä lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle alkoholilain
muuttamisesta (HE131/2025 vp)**

Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunta on asiaan HE 131/2025 vp alkoholilain muuttamisesta koskevaan hallituksen esitykseen liittyen toimittanut tiedoksi komission ja sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön välillä käytyihin neuvotteluihin liittyvät asiakirjat, jotka sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunta päätti kokouksessaan 19.2.2026 julkistaa. Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunta on varannut tilaisuuden täydentää aiemmin annettua lausuntoa asiakirjojen perusteella. Lupa- ja valvontavirasto kiittää mahdollisuudesta täydentää lausuntoaan ja esittää lausuntoonsa täydennyksenä seuraavaa:

Lupa- ja valvontavirasto (31.12.2025 asti Valvira) toteaa, ettei se ole käynyt suoraa keskustelua komission kanssa alkoholijuomien myynnin järjestämisestä lainsäädännön keinoin, eikä tällainen keskustelu ole kuulunut sen toimenkuvaan. Lupa- ja valvontavirasto antaa vuosittain komissiolle raportin alkoholiyhtiön toiminnasta Suomessa. Tämä raportti on toimitettu työ- ja elinkeinoministeriön kautta.

Valvira on 14.11.2025 antamassaan lausunnossa todennut, ettei sillä valvovana viranomaisena ole tiedossaan yhtäkään Euroopan komission lausuntoa tai muuta näkemystä, jonka mukaan EU-oikeuden näkökulmasta ei olisi mahdollista kieltää myynnin ja toimittamisen yhdistelmää Suomeen monopolivahvuisten (yli 5,5 til.-% tai yli 8 til.-%) alkoholijuomien osalta. Lupa- ja valvontavirasto katsoo siis, että alkoholijuomien myynnin sääntely voi olla monopolivahvuisten juomien osalta rajoittavampi kuin muissa EU-maissa. Nyt julkistettut asiakirjat ovat omiaan vahvistamaan tätä näkemystä entisestään.

Lupa- ja valvontaviraston mukaan nykyisestä toimivasta vähittäismyyntipaikan vaatimuksesta ei tulisi luopua. Vähittäismyyntipaikan vaatimus on todettu EU-oikeuden mukaiseksi ja tehokkaaksi keinoksi alkoholilain tärkeimpien valvonnallisten tavoitteiden saavuttamisessa. Mikäli alkoholijuomien toimittaminen kuitenkin halutaan sallia, olisi tämä mahdollista tehdä kohdellen suomalaisia ja ulkomaisia toimijoita tasapuolisesti. On olennaista muistaa, että Suomessa on jo voimassa alkoholijuomien vähittäismyyntimonopoli yli 5,5/8 tilavuusprosenttia alkoholia sisältäville juomille. Monopolijärjestelmän alaisten tuotteiden ja

vähittäismyyntilupajärjestelmän alaisten tuotteiden erilaiselle kohtelulle on näin ollen kiistattomat perusteet.

Alkoholilain 1 §:n mukaan alkoholilain tarkoituksena on vähentää alkoholipitoisten aineiden kulutusta rajoittamalla ja valvomalla niihin liittyvää elinkeinotoimintaa alkoholin käyttäjilleen, muille ihmisille ja koko yhteiskunnalle aiheuttamien haittojen ehkäisemiseksi. Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että vastuulliseen lainvalmisteluun kuuluu se, että haitat ja hyödyt pyritään punnitsemaan mahdollisimman huolellisesti ja objektiivisesti. Alkoholinkäytön kiistattomia haittavaikutuksia on tuotu esiin lukuisissa asiantuntijalausunnoissa lausuntokierrosten aikana. Nämä Suomelle ja suomalaisille koituvat terveydelliset, sosiaaliset, taloudelliset ja inhimilliset haittavaikutukset tulisi punnita tarkkaan ennen kaupallisten intressien epäsuhtaista painottamista.

Nyt julkisiksi tulleissa asiakirjoissa on käyty vuosia keskustelua EU-oikeuden ja Suomen alkoholilainsäädännön yhteensovittamisesta. Mikäli tilanne olisi sillä tavoin EU-oikeuden näkökulmasta yksiselitteinen, kuin julkisuudessa on paikoin esitetty, tällaista vuosien keskustelua ei kaiketi olisi komission kanssa tarvinnut käydä. Kaikki Lupa- ja valvontaviraston tiedossa oleva Suomen ja komission välillä käyty keskustelu on keskittynyt alle monopolivahvuisten alkoholijuomien myynnin järjestämiseen (aiemmin 4,7 til.-%, sittemmin, 5,5 til./8 til.-%). Tiedossa ei ole, että komissio olisi katsonut ongelmalliseksi sen, että Suomi rajoittaa omalla lainsäädännöllään monopolivahvuisten alkoholijuomien myyntiä ja luovutusta Suomessa.

Monopolin alaisten alkoholijuomien osalta EU-oikeudesta seuraa, että myynnin alkoholiyhtiön kautta tulee tapahtua syrjimättömyysvaatimuksen mukaisella tavalla (alkoholilain 1102/2017, 25 §).

Komissio on asiakirjoista saatavan vaikutelman mukaan rohkaissut Suomea keskusteluun ja muun muassa 16.11.2022 tapaamisen muistion mukaan *"komissio kertoi, että jos se pitää pilotin voimassa, voisi olla mahdollista toimittaa luonnos pilotin kautta. Komissio lupasi, että luonnoksen voi toimittaa myös järjestelmän ulkopuolella epävirallisesti. Komissio kertoi toimittavansa tapaamisesta laatimiensa muistiinpanojen sisällön tarkastettavaksi. Komissio totesi asian olevan sensitiivinen heille ja ymmärsi, että myös Suomessa kyse on sensitiivisestä kysymyksestä. Tämän vuoksi keskustelu myös ylemmällä tasolla voisi olla hyödyllinen."*

Viimeistään nyt käynnissä olleen lainvalmistelun aikana olisi ollut mahdollista suomalaisten EU-oikeuden asiantuntijoiden ohella kysyä suoraan myös komissiolta vahvistus sille, estääkö EU-oikeus jotenkin

monopolivahvuisten alkoholijuomien myynnin ja luovuttamisen rajoittamista Suomessa. Lupa- ja valvontaviraston tiedossa ei ole, että näin olisi tehty.

Muilla osin Lupa- ja valvontavirasto viittaa Valviran ja aluehallintovirastojen aiemmin antamiin lausuntoihin.

Ratkaisija: Koskela Satu (LVV)

Virka-asema: Osastopäällikkö

Esittelijät:

Meriläinen Kristiina (LVV), Juristi

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu
asiankäsittelyjärjestelmässä.

Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.